

Kodas 191598124 LMSA administracija: A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius Tel./faks.: (8-5) 2767590 El.p. info@forest.lt
svetainė: www.lietuvosmiskai.lt

LR Aplinkos ministerijai

2023-02-10

Nr. 05

LR teritorijos bendrojo plano rengimo proceso projekto vadovei

Astai Rokickienei, el. p.: asta.rokickiene@am.lt;

Kopija:

AM Miškų politikos grupės vadovui

Nerijui Kupstaičiui, el. p.: nerijus.kupstaitis@am.lt;

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO PROGRAMOS DERINIMO (LRBP sprendinių priemonių plano variantui 2023-01-31)

Po 2023-01-31 kvietimo aptarti LMSA teiktus pasiūlymus ir pastabas išnagrinėję Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano (toliau – LRBP) sprendinių įgyvendinimo programos projekto paskutinį variantą, teikiame asociacijos narių apibendrintas **pastabas ir pasiūlymus**:

1. **Būtina** užtikrinti įrodymais pagrįstos politikos formavimą, todėl reikia aiškiai ir nedviprasmiškai įrašyti privalomą reikalavimą, kad prieš pradedant įgyvendinti konkrečią LRBP sprendinio įgyvendinimo priemonę yra privaloma atlikti tos priemonės (kaip viešosios intervencijos) poveikio įvertinimą - **sąnaudų-naudos analizę** pagal Finansų ministerijos aprobuotą metodiką [nuoroda: https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/sanaudu_gaires.pdf]. To pateikiamame svarstymui projekte didžiojoje dalyje atvejų kol kas nėra numatyta. Konkretizuoti Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniai iki 2030 m. ir jų įgyvendinimo priemonės privalo būti formuojami prieš tai atlikus jų realizavimui ir kompensacijoms už privačios nuosavybės apribojimus reikalingų lėšų poreikio analizę ir vertinimą, numčius konkrečius finansavimo šaltinius. To pateikiamame viešam svarstymui projekte **nėra**. Seime svarstant LRBP koncepciją 2050 rengėjai ne kartą tvirtino, kad detalus ekonominis ir socialinis poveikis, būtinis sprendinių įgyvendinimui lėšos (ir jų šaltiniai) bus įvertintos ir numatytos rengiant konkretizuotus LRBP sprendinius iki 2030 m. Tačiau viešam svarstymui pateiktose priemonėse tokios aiškos sąlygos **nėra pateikiama**. Primename, kad Seimas, tvirtindamas LRBP koncepciją 2050, yra aiškiai konstatavęs (I skirsnis, 17 punktas), kad <...> *Privačios nuosavybės teisės užtikrinamos už nustatomus apribojimus kompensuojant įstatymų nustatyta tvarka.<...>*

► **Siūlome** tuo tikslu patikslinti įgyvendinimo Programos I skyrių BENDROSIOS NUOSTATOS:

1. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo programa (toliau – Programa) – dokumentas, kuriame nustatomi Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 789 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano patvirtinto“ (toliau – LRBP), sprendinių įgyvendinimo būdai. **LRBP sprendinių įgyvendinimo priemonėms, kurių bendra vertė viršija 1,0 mln. EUR, sąnaudų-naudos analizė bei kompensacijoms už privačios nuosavybės apribojimus reikalingų lėšų poreikio įvertinimas yra privalomi.**

2. LR Seimo patvirtintame LRBP sprendinyje 376 aiškiai konstatuojama: „Įgyvendinti šalies teritorijos gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio bei biologinės įvairovės apsaugos ir kraštovaizdžio politikos prioritetus, *optimizuoti saugomų teritorijų sistemą*, inicijuoti naujų saugomų teritorijų steigimą. <...>“. Konkretizuotuose sprendinių įgyvendinimo priemonėse nėra pateikiama, kaip bus realizuojamas Seimo patvirtintoje LRBP koncepcijoje (I skirsnis, 211 punktas) ir LR BP sprendinyje 376 numatytas svarbus **įpareigojimas optimizuoti esamą saugomų teritorijų sistemą**, kas gali vesti prie vienpusių, nepamatuotų ir nesubalansuotų sprendimų. Saugomų teritorijų optimizavimui įgyvendinti skirtų priemonių sprendiniui 376 pateikiamame svarstymui projekte **nėra**. O priemonių projekte painiai pateikta priemonė: „[376(1)] Taikyti sprendinio 352(1) priemonę [„Parengti pažangos priemonę „Išsaugoti biologinę įvairovę“]-**neatitinka paties sprendinio esmės, iškreipia** patį LR Seimo patvirtintoje LRBP koncepcijoje aiškiai įtvirtintą įpareigojimą- *optimizuoti esamą saugomų teritorijų sistemą*“.

► **Siūlome:** Saugomų teritorijų optimizavimui įgyvendinti skirtų priemonių sprendiniui 376 numatyti konkrečią priemonę: „**376(1) Taikyti sprendinio 352(1) priemonę Papildyti Saugomų teritorijų įstatymą nuostatomis dėl saugomų teritorijų sistemos optimizavimo, nustatant tokiam procesui įgyvendinti būtinas prielaidas.** T.y, kaip: 1) objektyviai apskaitomos visos saugomos teritorijos; 2) saugomoms teritorijoms arba jų dalims gali būti sušvelnintas apsaugos statusas arba jos gali tapti nesaugomos, išbraukiamos iš saugomų teritorijų sąrašo, kai praranda gamtosaugos vertę ir negali įgyvendinti saugomai teritorijai iškeltų tikslų; 3) perkelti apsaugos zonas - kur tai būtina- į pagal teisinius reikalavimus įsteigtų saugomų teritorijų funkcinį zonavimą“.

3. Kelia nerimą **kraštovaizdžio apsaugai ir formavimui skirtų LRBP sprendinių (343-363) numatomų priemonių pagrindumas**, kadangi bent mūsų asociacijai yra nežinomas darbo rezultatas Aplinkos ministro 2021 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. D1-230 sudarytos darbo grupės pasiūlymams dėl Kraštovaizdžio politikos kryptių aprašo atnaujinimo parengti. LR Vyriausybė matomai dar nėra patvirtinusi atnaujinto Lietuvos Respublikos kraštovaizdžio politikos kryptių aprašo [viešai publikuojamas senasis aprašas, paskutinį kartą *atnaujintas 2014 metais*]. Nesant visuotinai suderintų ir Vyriausybės aprobuotų kraštovaizdžio politikos kryptių po 2020 metų laikotarpiui, kyla grėsmė, kad planuojamos priemonės gali būti nukreipiamos ne tiek šalies žmonių ir ūkio naudai, o palankioms sąlygoms užsitikrinti galimiems naujiems projektams ar studijomis *kraštovaizdžio srityje*. Pažymėtina, kad kraštovaizdžio srities projektams 2007-2020 m. laikotarpyje *buvo skirta* net **~1,3 mlrd. EUR**: 2007-2013 m. ~65 mln. EUR ir 2014-2020 m. ~ 68 mln. EUR. Pavyzdžiui, priemonės [349(1)], [376(2)], [376(4)] ir t.t.

► **Siūlome:** remiantis Europos kraštovaizdžio konvencija, kuria siekiama subalansuotos plėtros, grindžiamos socialinių reikmių, ekonominės veiklos ir aplinkos santykių pusiausvyra ir darna, **siūlome** tikslinti priemonę **346(2)**. Sukurti kraštovaizdžio ekologinę, **ekonominę ir socialinę** pusiausvyrą užtikrinančius reglamentus ir juos teritorijų planavimo dokumentus.

► **Siūlome** peržiūrėti priemonės **353 (5)** laukiamo rezultato aprašymą, išbraukiant nuostatą „...*Gamtiniame karkase numatytas į jį integruotas ekologinis tinklas, kurio paskirtis optimizuoti biologinei įvairovei išsaugoti skirtų teritorijų tinklą*...“

► **Siūlome** peržiūrėti priemonės **373.5 (2) Parengti nacionalinio lygmens strateginį miškų politikos dokumentą, numatantį miškų politikos įgyvendinimo priemones iki 2030m.** įgyvendinimo terminą: 202**5**3 m

4. **Siūlome numatyti daugiau priemonių** detalizuoti LRBP sprendinį [530] „Skatinti miško savininkus ir valdytojus savanoriškų sutarčių ar kitokiu pagrindu prisiimti aplinkosaugos apribojimus ar vykdyti ūkinę veiklą, skirtą biologinės įvairovės elementams palaikyti ir išsaugoti, remti natūralių ekosistemų ir gyvybingų populiacijų išsaugojimą. Aplinkosaugos priemonių

įgyvendinimui numatyti finansinį skatinimą pasitelkiant BŽŪP, Aplinkos apsaugos strateginius planus bei valstybės biudžeto lėšas. Padidinti žemės ūkio, miškininkystės paramos priemonių, kurios teikia naudą biologinei įvairovei, žmonėms ir klimatui įsisavinimą.

► **Siūlome LRBP sprendinį [530(2)]:** „Stiprinti patiriamų nuostolių teisingo kompensavimo sistemą už bendruosius suvaržymus viršijančius papildomus apribojimus tais atvejais, kai jie sumažina miško savininko/valdytojo pajamas ir/ar valdos rinkos vertę ir paskirti valstybės biudžete šiai sistemai reguliarius ir adekvačius finansinius išteklius“.

► **Siūlome LRBP sprendinį [530(3)]:** „Parengti aiškius teisingo ir savalaikio atlygio ir skatinimo mechanizmus (pvz.: išpirkimas, kompensavimas, apsaugos sutartys ir kitos priemonės), kuomet dėl viešojo intereso privačiuose miškuose yra įvedami apribojimai ar savininko iniciatyva steigiama gamtinės, socialinės, kultūrinės ar dvasinės paskirties saugoma teritorija, diegiamos aplinkosauginės ir biologinę įvairovę skatinančios priemonės.“

► **Siūlome LRBP sprendinį [530(4)]:** „Peržiūrėti miškams taikomo specifinio apmokestinimo ir lėšų panaudojimo sistemą (įskaitant specifinę 5 proc. įmoką), kad mokesčiai nemažintų privataus miškų ūkio gyvybingumo ir konkurencingumo bei neslopintų medienos tiekimo į rinką, skatintų rinktis inovatyvius, gamtai palankesnius miškininkavimo metodus, prisidėtų prie miškų infrastruktūros priežiūros ir tvarkymo, gamtotvarkos priemonių miškuose įgyvendinimo skatinimo.“

5. **Pasigedome priemonių LRBP sprendiniui [532]** „Padėti smulkių miško valdų ūkiams išlikti rinkoje bei prisidėti prie tvarios miškų ūkio plėtros, skatinti finansinėmis ir kt. priemonėmis privačių miškų ūkio ekonominį efektyvumą ir konkurencingumą. Remti miško savininkų kooperaciją.“

► **Siūlome LRBP sprendinį [532(1)]:** „Padėti smulkių miško valdų ūkiams išlikti rinkoje bei prisidėti prie tvarios miškų ūkio plėtros, skatinti finansinėmis ir kt. priemonėmis privačių miškų ūkio ekonominį efektyvumą ir konkurencingumą. „

► **Siūlome LRBP sprendinį [532(2)]:** „Sudaryti teises ir ekonomines sąlygas sėkmingai miško savininkų kooperacijai, taip skatinant profesionalesnį tvarų miškų valdymą“.

6. LRBP sprendinio [379(1)] priemonė „Parengti Suvalkijos (Sūduvos) nacionalinio parko steigimo ir funkcinio zonavimo dokumentus, suderinti juos tarp atsakingų institucijų, apsvarstyti su visuomene ir perduoti į Seimą tvirtinimui“ galėtų būti realizuota TIK tuo atveju, jei šios naujos saugomos teritorijos steigimui pritartų toje teritorijoje esančių žemės, miško ir vandenių savininkai, savivaldos organizacijos. Tačiau dabar pateikiama priemonė Suvalkijos NP steigimui jau konstatuojama, kaip neginčytinas faktas. Primename, kad ankstesnis bandymas steigti šią saugomą teritoriją žlugo, nes pasipriešino tam vietos gyventojai.

Pagarbiai,

dr. Algis Gaižutis, LMSA Valdybos pirmininkas
Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija (LMSA)
A. Juozapavičiaus g. 9, 09311 Vilnius
Tel./fax. +370 5 2767590; mob. +370 687 95113
Lobistinės organizacijos pažymėjimo Nr. LOB-JA-2021-0064

ORIGINALAS PAŠTU
NEBUS SIUNČIAMAS